

Informiranost studenata sestrinstva o oblicima zlostavljanja među djecom i adolescentima

Majetić, Maja

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Medicine / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Medicinski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:152:269907>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Medicine Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK

Sveučilišni preddiplomski studij Sestrinstvo

Maja Majetić

**INFORMIRANOST STUDENATA
SESTRINSTVA O OBLICIMA
ZLOSTAVLJANJA MEĐU DJECOM I
ADOLESCENTIMA**

Završni rad

Osijek, 2017.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK

Sveučilišni preddiplomski studij Sestrinstvo

Maja Majetić

**INFORMIRANOST STUDENATA
SESTRINSTVA O OBLICIMA
ZLOSTAVLJANJA MEĐU DJECOM I
ADOLESCENTIMA**

Završni rad

Osijek, 2017.

Rad je ostvaren na Mediciskom fakultetu u Osijeku u svrhu izrade završnog rada na studiju sestrinstva.

Mentorica rada: doc. dr. sc. Katarina Dodig Čurković

Rad sadrži: 29 listova, 5 tablica

Zahvaljujem se svojoj mentorici, doc. dr. sc. Katarini Dodig Ćurković, na pomoći i savjetima pri izradi ovog završnog rada.

Posebnu zahvalnost upućujem svojim prijateljicama Dunji, Maji, Ines, Marici, Nani i Ivoni te dečku Matiji, koji su uvijek bili tu uz mene i bez kojih cijeli ovaj moj put studiranja ne bi prošao ovako zabavno i lako.

Na kraju, najveću zahvalnost pripisujem svojim roditeljima, koji su uvijek bili uz mene u najtežim i najsretnijim trenucima i koji su mi omogućili lako i bezbrižno školovanje.

Veliko HVALA svima!

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Oblici vršnjačkog nasilja	2
1.2. Čimbenici rizika za pojavnost vršnjačkog nasilja	2
1.3. Posljedice na zlostavljanu osobu	3
1.4. Psihičko ili emocionalno zlostavljanje	3
1.5. Verbalno zlostavljanje	4
1.6. Fizičko zlostavljanje	4
1.7. Seksualno zlostavljanje.....	5
1.8. Ekonomsko zlostavljanje	6
2. CILJ RADA	7
3. ISPITANICI I METODE	8
3.1. Ispitanici.....	8
3.2. Metode	8
3.3. Statističke metode	8
3.4. Etička načela	9
4. REZULTATI.....	10
5. RASPRAVA	15
6. ZAKLJUČAK	19
7. SAŽETAK	20
8. SUMMARY	21
9. LITERATURA	22
10. ŽIVOTOPIS	24

1. UVOD

Vršnjačko nasilje je u suvremenom društvu nažalost česta pojava među mladima. I sami biste se mogli prisjetiti određenih trenutaka u svome djetinjstvu kada ste bili napadnuti ili uznemiravani od strane svojih vršnjaka ili ste sudjelovali u sličnim postupcima prema drugima. Najčešći oblik nasilja među mladima je upravo vršnjačko nasilje koje se može razviti u najčešće oblike antisocijalnog ponašanja pojedinaca. Olweus, autor koji se najviše posvetio proučavanju vršnjačkog nasilja kroz istraživanja provedena u skandinavskim zemljama istaknuo je važnost posljedica dugotrajnog nasilja nad djecom i njihovog kasnijeg funkcioniranja. Olweus ističe kako vršnjačko nasilje ima trenutni utjecaj, ali ostavlja posljedice i na kasniji socijalni, psihički, fizički, kulturalni i emocionalni razvoj pojedinca (1).

Ključni kriteriji za vršnjačko nasilje prema Olweusu su:

- Namjerno nanošenje štete ili agresivno ponašanje prema drugoj osobi
- Epizode koje se ponavljaju i traju neko vrijeme
- Nasilje u interpersonalnim odnosima karakterizirano neravnotežom moći

Prema ovome autoru, zlostavljano dijete je ono koje je trajno i učestalo izloženo negativnim postupcima ili bilo kojemu obliku nasilja od strane jednog djeteta ili više djece (2).

Čin nasilja je svaki čin protiv vaše volje koji vas ugrožava fizički, psihički ili seksualno. Nasilje se može definirati kao skup ponašanja kojemu je cilj kontrola nad drugim osobama manipuliranjem, zastrašivanjem te uporabom sile. U današnje je vrijeme nasilje među vršnjacima u stalnom porastu. Svaki oblik ili vrsta nasilja radi se u svrhu povrijeđivanja drugoga, a najčešće je neravnopravan odnos snaga, odnosno nasilje vrši jači/a protiv slabijeg/ije. Vrlo često se događa da mladi nisu svjesni vršnjačkog nasilja niti toga da su svojim postupcima učinili nešto loše upravo iz razloga što djeca i mladi nisu dovoljno educirani o nasilju i što se o toj temi jako malo priča (3).

Zlostavljanje djece se javlja u svim vrstama obitelji. Međutim, zabilježeno zlostavljanje najučestalije je u obiteljima koje imaju financijskih poteškoća, koje doživljavaju razvod, kod samohranih roditelja ili u obiteljima u kojima je prisutna borba s problemima zlouporabe opojnih sredstava (4).

1.1. Oblici vršnjačkog nasilja

Kroz brojna istraživanja i različite načine pokušalo se odrediti oblike ili podvrste vršnjačkog nasilja, odnosno u pojedinim situacijama agresivnost među djecom općenito. Vršnjačko se nasilje najčešće dijeli u dva glavna oblika: tjelesno i verbalno. Najuočljiviji oblik nasilja je tjelesno nasilje koje podrazumijeva štipanje, udaranje, guranje i sl. Verbalno nasilje najčešće prati i tjelesno, a podrazumijeva stalno zadirkivanje, vrijeđanje, širenje raznih neistinitih glasina i sl. (5).

1.2. Čimbenici rizika za pojavnost vršnjačkog nasilja

Većina nasilne djece su popularna jer imaju sposobnost manipulirati svojom socijalnom okolinom te zbog toga postaju vođe unutar grupe vršnjaka, posebice u adolescenciji. Takvi popularni nasilnici nameću nasilno ponašanje koje tada biva tolerirano i normalno za ostale članove grupe. Nasilni dječaci djevojčicama u adolescenciji postaju privlačni, stoga i to utječe na njihovu popularnost. Nasilne djevojčice su za razliku od nasilnih dječaka manje popularne u društvu (6).

Vršnjačko zlostavljanje jača u okolini gdje učenici i odrasli ne reagiraju na nasilje i ondje gdje nije uspostavljena nulta tolerancija na nasilje. Posljedice nasilja u takvoj okolini očituju se u: lošoj školskoj klimi, smanjenju akademskog uspjeha kod sve djece, kroničnom izostajanju iz škole, negativnim stavovima prema školi, snižavanju samopoštovanja i samopouzdanja učenika, povećanju anksioznosti kod učenika, samoći i socijalnoj izoliranosti te odluci o napuštanju škole i suicidu u krajnjim granicama (6).

Hoover i suradnici prema Juvonen i Graham navode da učenici svih uzrasta zlostavljaju, ali zlostavljanje se najviše javlja u dobi od 6. razreda osnovne škole do 1. razreda srednje škole. Naročito osjetljiv period je onaj prijelaz iz osnovne škole u srednju. Drugim riječima, nasilje i zlostavljanje se intenzivira s razvojem puberteta i socijalnim razvojem u periodu rane i srednje adolescencije (7).

Osim temperamentnih čimbenika, obiteljski čimbenici su često implicirani kao čimbenici rizika za djecu koja uporno ismijavaju i zlostavljaju druge. Vjerojatnije je da će takvo dijete doći iz obitelji kojoj nedostaje toplina, u kojoj je nasilje uobičajeno, a disciplina

je nedosljedna. Očevi koji su bili zlostavljani u školi vjerojatno će imati sinove koji će zlostavljati u školi. Djeca koja su i nasilnici i žrtve (agresivne žrtve) mogu doći iz osobito uznemirenih ili zlostavljanih obitelji (8).

Rezultati istraživanja koje su proveli Bowes i suradnici 2009. godine pokazuju da zaista postoji veza između djece koja su u obitelji doživjela nasilje i djece koja su svjedočila nasilju između članova obitelji te da su takva djeca doista pod većim rizikom da dožive ili sama počine vršnjačko nasilje. Rezultati istraživanja također upućuju na to da počinitelji i žrtve dolaze iz nasilnih i problematičnih obitelji u kojima ima najviše štetnih utjecaja, uključujući i nasilna i zlostavljajuća ponašanja roditelja (9).

1.3. Posljedice na zlostavljanu osobu

Dijete žrtva nasilja može biti bilo koje dijete, no rizične skupine su nova djeca u razredu, ljubazna i mirna djeca, nadarena djeca, djeca nižeg socioekonomskog statusa, djeca drugih vjerskih, rasnih ili etičkih skupina te djeca s teškoćama. Također, to mogu biti i osamljena djeca, djeca koja teško sklapaju prijateljstva te niža i fizički slabija djeca (7).

Žrtve nasilničkog ponašanja često doživljavaju anksioznost i depresiju, nisko samopoštovanje, fizičke i psihosomatske pritužbe. U ekstremnim slučajevima mogu počinuti i samoubojstvo (8).

U situacijama nasilja među vršnjacima od velike je važnosti naglasiti djetetu koje je žrtva nasilja kako ono ni na koji način nije krivo niti odgovorno za ružne postupke drugih ljudi. Osobe koje su učinile nasilje odgovorne su za svoje postupke te trebaju snositi prikladne posljedice. Odrasli ne smiju tolerirati nasilje nad djecom bez obzira izgleda li im nasilje kao obična dječja igra. Kod djece žrtava nasilja i onih koji čine nasilje potrebno je potaknuti prihvaćanje različitosti među ljudima te razvijanje socijalnih vještina za mirno rješavanje sukoba (8).

1.4. Psihičko ili emocionalno zlostavljanje

Emocionalno i psihičko zlostavljanje u djece definirano je kao ponašanje, govor i djelovanje roditelja, skrbnika ili drugih značajnih osoba u životu djeteta koje negativno utječu

na dijete. Američka vlada definira emocionalno zlostavljanje kao zanemarivanje kada postoji "uzorak ponašanja koji narušava emocionalni razvoj djeteta ili osjećaj samopoštovanja" (10).

Psihološko zlostavljanje u djetinjstvu ostavlja dugotrajne posljedice na pet značajnih područja psihosocijalnog razvoja: intelektualni i neurološki, školski uspjeh i životna očekivanja, socijalne odnose i ponašanje, socio-emocionalni razvoj te mentalno zdravlje u cjelini. Djeca koja su bila izložena psihološkom zlostavljanju u djetinjstvu posjeduju veći rizik za razvoj PTSP-a, depresije, rizičnih ponašanja, teškoća u interpersonalnim odnosima, negativnih stavova i vjerovanja prema drugima. Svi navedeni problemi su međusobno povezani te povećavaju rizik za nastanak težih zdravstvenih problema u odrasloj dobi (11).

1.5. Verbalno zlostavljanje

Verbalnim se nasiljem smatra nazivanje nekoga pogrđnim imenima, omalovažavanje, vrijeđanje i sl. Kao takvo moglo bi se svrstati u psihičko nasilje, dok relacijsko nasilje (nasilje kroz odnose) podrazumijeva izolaciju, ignoriranje, izbjegavanje ili isključivanje pojedinaca iz društva (12).

Pod verbalnim nasilnim ponašanjem, tj. namjernim korištenjem različitih riječi za nanošenje psihološke štete ubraja se vikanje, vrijeđanje, pozivanje imena, prijetnje i sl. Osobe sklone takvom ponašanju šire glasine, klevete i laži te neistinite priče, a sve u svrhu povrede žrtve kod koje se pogoršavaju bliski i prijateljski odnosi s drugima. Ovo stanje naziva se relacijska agresija, a definirali su ga Orpinas i Horne te nazvali emocionalnom manipulacijom međusobnih odnosa (13).

1.6. Fizičko zlostavljanje

Fizičko zlostavljanje podrazumijeva namjerno nanošenje povreda. Ono uključuje: udaranje, stezanje, tresenje, griženje, nanošenje opekotina, nasilno hranjenje, grubo postupanje s djetetom u dojenačkoj dobi i sl. Fizičko zlostavljanje može uzrokovati modrice, frakture, opekotine te povrede mozga i unutarnjih organa. Ponekad posljedice zlostavljanja imaju i smrtni ishod (14).

Tjelesno zlostavljanje djece važan je uzrok pedijatrijskog morbiditeta i smrtnosti te je povezan s velikim tjelesnim i mentalnim problemima koji se mogu proširiti u odraslu dob.

Pedijatri su u jedinstvenom položaju identificirati i spriječiti zlostavljanje djece. Uloga liječnika može uključivati utvrđivanje zlostavljane djece sa sumnjivim ozljedama koje su prisutne na skrbi i prijavljivanje sumnje na zlouporabu agenciji za zaštitu djeteta radi istrage. Također, uloga liječnika može uključivati i pružanje potpore obiteljima koje su pogođene zlostavljanjem djece, koordinaciju s drugim stručnjacima i agencijama lokalne zajednice kako bi se osiguralo neposredno i dugotrajno liječenje zlostavljane djece, pružanje sudskih svjedočenja kada je to potrebno, pružanje preventivne skrbi i predviđanja u uredu te zagovaranje politike i programa koji podržavaju obitelji i zaštitu ugrožene djece (15). Sredstva kojima se mogu nanijeti tjelesne povrede su: ruka, šaka, lakat, noga, glava, nož, letva, drveni kolac, štap, stolac, boca i sl. U ovakav oblik zlostavljanja također se podrazumijeva i ako se djeci daju štetni lijekovi, alkohol ili droge. Oporavak od emocionalne traume kod djece izložene fizičkom zlostavljanju često traje i godinama (14).

1.7. Seksualno zlostavljanje

U današnje vrijeme seksualno zlostavljanje djece vrlo je raširen socijalni i javnozdravstveni problem te u posljednjim desetljećima izaziva pozornost diljem svijeta. U prijašnje vrijeme nazivan je „skrivenim pedijatrijskim problemom“, no danas je manje skriven. Istraživanja pokazuju da u prosjeku 12 do 25 % djevojčica i 8 do 10 % dječaka doživi neki oblik seksualnog zlostavljanja do osamnaeste godine (16).

Seksualno zlostavljanje započinje prisiljavanjem djeteta ili adolescenta u seksualne aktivnosti koje ono ne razumije, za koje ne može dati zreli pristanak te za koje nije razvojno pripremljeno. Postoji razlika u dobi, moći ili veličini između žrtve seksualnog zlostavljanja i zlostavljača. U seksualne aktivnosti ubrajaju se svi oblici seksualnih kontakata i ponašanja. Djeca mogu biti zlostavljana od strane članova obitelji ili osoba izvan nje. Najčešći seksualni zlostavljači su osobe muškog spola i osobe poznate djetetu. U novijim istraživanjima pokazalo se kako su žene počinitelji seksualnog zlostavljanja djece u 20 do 25 % slučajeva. Djeca izložena seksualnom zlostavljanju često su u isto vrijeme također izložena i drugim oblicima zanemarivanja i zlostavljanja (16). Ako su dijete ili adolescent izloženi seksualnom zlostavljanju trebali bi imati izbor da im roditelj/skrbnik u sobi za fizički pregled pruži podršku. Tjelesni pregled, uključujući ano-genitalni pregled, treba detaljno objasniti djetetu/adolescentu i roditelju. Svako dijete mora imati potpuni fizički pregled od glave do pete, s posebnim pregledom za bilo kakve dodatne znakove traume kao što su modrice ili

abrazije u tijelu ili izvan ano-genitalne regije. Također, ako je to moguće, treba napraviti pažljivu pisanu i fotografsku dokumentaciju (17).

Najnoviji podatci prikupljeni sažimanjem rezultata velikog broja istraživačkih timova iz europskih zemalja, uključujući i Unicefovnu statistiku, upućuju na zaključak kako je svako peto dijete seksualno zlostavljano. Europska istraživanja pokazuju da su 6-36 % djevojčica i 1-15 % dječaka doživjeli seksualno zlostavljanje prije 16. godine života. Isto tako, u američkim studijama, u uzorku s 935 pojedinaca, 32,3 % žena i 14,2 % muškaraca otkrilo je da su bili seksualno zlostavljani u djetinjstvu, a 19,5 % žena i 22,2 % muškaraca pretrpjelo je fizičko nasilje (18). Hrvatski podatci pokazali su se sličnima europskim podacima. Istraživanjem Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba provedenim 2006. godine dobiveni su rezultati prema kojima je 13,7 % djece tijekom svog djetinjstva doživjelo kontaktno seksualno zlostavljanje, a ako se u obzir uzmu i djeca koja su bila izložena neprimjerenim seksualnim sadržajima (tzv. nekontaktno seksualno zlostavljanje), postotak se povećava na 18,1 % navode Buljan i Flander 2007. godine (19).

1.8. Ekonomsko zlostavljanje

Ekonomsko ili financijsko nasilje je čest, ali do sada slabo poznat oblik nasilja. Najčešće žrtve ovakvog nasilja su žene. Ekonomsko nasilje se u prvom redu odnosi na nejednak nadzor nad pristupom zajedničkim resursima, uskraćivanje pristupa novcu, obrazovanju ili zapošljavanju. Također uključuje oduzimanje ili uskraćivanje financijskih sredstava, onemogućavanje osobi (najčešće ženi) da pronađe ili zadrži posao, dovođenje osobe u situaciju da moli za novac, uzimanje njezinog novca, neplaćanje alimentacije te ostavljanja osobe (žene) bez sredstava za život. Ovakav oblik nasilja najčešće je prisutan kod žena koje su u postupku razvoda braka ili su razvedene. Nastaje uslijed ostajanja bez kuće/stana, nepravilnom raspodjelom zajedničke imovine te neredovitog plaćanja naknade za uzdržavanje djece. U adolescenciji i dječjoj dobi ekonomsko nasilje uključuje krađu i iznuđivanje novca (3).

2. CILJ RADA

Cilj istraživanja je ispitati informiranost studenata preddiplomskog studija sestrinstva na Medicinskom fakultetu u Osijeku o oblicima zlostavljanja među djecom i adolescentima.

Ostali ciljevi istraživanja su:

- Saznati znaju li studentice/studenti sestrinstva što je to nasilje.
- Saznati koliko su studentice/studenti sestrinstva upoznati s oblicima nasilja u našem društvu.
- Saznati koji je oblik nasilja najučestaliji te koliko je ispitanika bilo žrtvom nasilja.

3. ISPITANICI I METODE

3.1. Ispitanici

Ispitanici su bili osobe mlađe životne dobi, studenti preddiplomskog studija sestrinstva na Medicinskom Fakultetu u Osijeku. U istraživanju su sudjelovali studenti 2. i 3. godine preddiplomskog studija sestrinstva. Ukupno je sudjelovalo 80 ispitanika oba spola, u dobi od 20. do 42. godine života, od kojih je 11 muškaraca (14 %) i 69 žena (86 %). Ispitivanje je provedeno u lipnju 2017. godine. Ispitanici su svjesno i voljno potpisali informirani pristanak na sudjelovanje u istraživanju.

3.2. Metode

Za potrebe istraživanja koristio se anketni upitnik zatvorenog tipa u kojemu su ispitanicima /ispitanicama uz pitanja bili ponuđeni odgovori. Upitnik se sastoji od 16 pitanja, od čega su dva pitanja otvorenog tipa na koja ispitanik mora odgovoriti jednom rječju, dok su ostalih 14 pitanja zatvorenog tipa pri čemu je potrebno zaokružiti jedan ili više od ponuđenih odgovora. Od ispitanika je traženo da ispod uvodnog dijela navedu dob (u godinama). Prvi dio pitanja odnosi se na uzrast ispitanika/ispitanica, zatim spol, sredinu u kojoj žive, s kime žive te jesu li im roditelji u radnome odnosu. Zatim slijede pitanja znaju li što je nasilje, jesu li čuli za neke oblike nasilja i koji su to oblici, jesu li izloženi nekom od oblika nasilja, ako da, jesu li zatražili pomoć. Sljedeća pitanja iz upitnika su pitanja o tome jesu li ispitaniku/ispitanici sestra ili brat izloženi nekom od oblika nasilja, jesu li izloženi nekom od oblika nasilja izvan fakulteta/na fakultetu, ako jesu trebaju navesti od strane koga, koji oblik nasilja. U posljednjem pitanju osobe koje su izložene nasilju navode jesu li razgovarali s nekim o tome. Dio pitanja proveden je iz ankete “Koliko djeca i mladi znaju o nasilju” autorice Berine Meheljić. Upitnik je anonimn te ga nije trebalo potpisivati (3).

3.3. Statističke metode

Kategorijski podatci predstavljeni su apsolutnim i relativnim frekvencijama. Numerički podatci su opisani aritmetičkom sredinom i standardnom devijacijom u slučaju raspodjela koje slijede normalnu, a u ostalim slučajevima medijanom i granicama interkvartilnog raspona. Razlike kategorijskih varijabli testirane su Hi-kvadrat testom te Fisherovim egzaktnim testom. Normalnost raspodjele numeričkih varijabli testirana je Shapiro-Wilk testom. Sve P vrijednosti bile su dvostrane. Razina značajnosti postavljena je na $\alpha=0,05$. Za statističku analizu koristito se statistički program MedCalc Statistical

Software version 14.12.0 (MedCalc Software bvba, Ostend, Belgium; <http://www.medcalc.org> ; 2014).

3.4. Etička načela

Prije same provedbe istraživanja dobivene su pisane suglasnosti Povjerenstva za etička i staleška pitanja Medicinskog fakulteta Osijek (klasa: 602-04/17-08/12). Svi su ispitanici obaviješteni o cilju istraživanja, dobili su pisanu obavijest za ispitanike te izjavu i dokument o pristanku i suglasnosti obavještenog ispitanika za sudjelovanje u istraživanju. Svi ispitanici su dobili „Obavijest ispitanika o istraživanju“ te su dragovoljno pristali sudjelovati u njemu, što su potvrdili svojim potpisom. Istraživanje je provedeno u skladu s etičkim načelima i ljudskim pravima u istraživanjima.

4. REZULTATI

Istraživanje je provedeno na 80 ispitanika, od kojih je 11 muškaraca (14 %) i 69 žena (86 %). Središnja vrijednost dobi je 21 godina (interkvartilnog raspona od 21 do 22 godine) u rasponu od 20 do 42 godine. S obzirom na mjesto stanovanja, u gradu živi 42 ispitanika (53 %), u predgrađu njih 7 (9 %), a na selu 31 ispitanik (39 %). U gradu ispitanici značajno češće ne žive s roditeljima, dok u predgrađu/selu žive značajno češće s ocem i majkom (Fisherov egzaktni test, $P = 0,008$). Prema radnom statusu većina roditelja/ staratelja, njih 65 (81 %) je zaposlena (Tablica 1).

Tablica 1. Osnovna obilježja ispitanika

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Predgrađe/ Selo	Ukupno	
Spol				
Muškarci	6 (14)	5 (13)	11 (14)	> 0,99
Žene	36 (86)	33 (87)	69 (86)	
S kim žive				
s ocem i majkom	28 (67)	34 (89)	62 (78)	0,008
s majkom ili skrbnicom	1 (2)	2 (5)	3 (4)	
s ocem ili skrbnikom	1 (2)	0	1 (1)	
ne živim s roditeljima	12 (29)	2 (5)	14 (18)	
Radni status roditelja/ skrbnika				
Zaposleni	35 (83)	30 (79)	65 (81)	0,78
Nezaposleni	7 (17)	8 (21)	15 (19)	
Ukupno	42 (100)	38 (100)	80 (100)	

*Fisherov egzaktni test

Svi ispitanici znaju što je nasilje i čuli su za neke od oblika nasilja. Najmanje ispitanika, njih 16 (20 %) čulo je za ekonomsko nasilje, a 4 ispitanika (5 %) navode da nije riječ o nasilju ako je učinjeno uz pristanak osobe. Nema značajnih razlika u odgovorima s obzirom na mjesto stanovanja (Tablica 2).

Tablica 2. Raspodjela ispitanika prema poznavanju nasilja u odnosu na mjesto stanovanja

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Predgrađe/ Selo	Ukupno	
Seksualno	21 (50)	18 (47)	39 (49)	0,83
Verbalno	21 (50)	19 (50)	40 (50)	> 0,99
Fizičko	21 (50)	18 (47)	39 (49)	0,83
Ekonomsko	8 (19)	8 (21)	16 (20)	> 0,99
Psihičko	21 (50)	19 (50)	40 (50)	> 0,99
Nije nasilje ako je učinjeno uz pristanak osobe	3 (7)	1 (3)	4 (5)	0,62
Sve navedeno	21 (50)	19 (50)	40 (50)	> 0,99
Ukupno	42 (100)	38 (100)	80 (100)	

*Fisherov egzaktni test

Verbalnom obliku nasilja izloženo je 7 ispitanika (9 %), a jedan ispitanik navodi da je izložen svim navedenim oblicima nasilja (fizičkom, verbalnom, seksualnom), bez značajne razlike prema mjestu stanovanja. Da su im brat ili sestra izloženi fizičkom obliku nasilja navodi 1 ispitanik (1 %), a verbalnom obliku njih 4 (5 %), dok 10 ispitanika (13 %) ne zna jesu li brat ili sestra izloženi nekom od oblika nasilja.

Samo 1 od 13 ispitanika navodi da je bio izložen jednom od oblika nasilja, i da je zatražio pomoć, dok njih 12 od 13 nije zatražilo pomoć (Tablica 3).

Tablica 3. Raspodjela ispitanika prema tome jesu li oni, ili njihovi brat/sestra, bili izloženi nekom obliku nasilja te jesu li zatražili pomoć u odnosu na mjesto stanovanja.

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Predgrađe/ Selo	Ukupno	
Jesu li izloženi nekom obliku nasilja				
Nisu izloženi nijednom obliku nasilja	39 (93)	33 (87)	72 (90)	0,25
Izloženi su verbalnom obliku nasilja	2 (5)	5 (13)	7 (9)	
Izloženi su svim oblicima nasilja (fizičkom, verbalnom, seksualnom)	1 (2)	0	1 (1)	
Ukupno	42 (100)	38 (100)	80 (100)	
Jesu li njihovi brat ili sestra izloženi nekom obliku nasilja				
Nisu izloženi nijednom obliku nasilja	36 (86)	29 (76)	65 (81)	0,70
Izloženi su fizičkom obliku nasilja	0	1 (3)	1 (1)	
Izloženi su verbalnom obliku nasilja	2 (5)	2 (5)	4 (5)	
Ne znam	4 (10)	6 (16)	10 (13)	
Ukupno	42 (100)	38 (100)	80 (100)	
Ako je osoba bila izložena nasilju, je li zatražila pomoć				
Da	0	1/7	1/13	> 0,99
Ne	6/6	6/7	12/13	
Ukupno	6/6	7/7	13/13	

*Fisherov egzakti test

Izvan fakulteta je 6 ispitanika (8 %) bilo izloženo nekom obliku nasilja, najviše od strane odraslih, nepoznatih lica, njih 3 od 6. Izloženi nasilju kolega s posla bila su 2 ispitanika te jedan ispitanik navodi da je bio izložen nekom obliku nasilja od strane rodbine. Na fakultetu je 8 ispitanika (10 %) bilo izloženo nekom obliku nasilja, nasilje od strane profesora navode 4 ispitanika (5 %), nasilje od drugog osoblja ili od strane pojedinih studenata/studentica navode po 2 ispitanika (3 %). Na fakultetu je najučestalije verbalno nasilje, kako navodi 5 ispitanika (6 %). Nema značajnih razlika prema mjestu stanovanja (Tablica 4).

Tablica 4. Raspodjela ispitanika prema tome jesu li izloženi nekom obliku nasilja izvan fakulteta i na fakultetu te kojem obliku nasilja u odnosu na mjesto stanovanja.

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Predgrađe/ Selo	Ukupno	
Ako su izloženi nekom obliku nasilja izvan fakulteta, s čije strane je bilo nasilje				
Odraslih, nepoznatih lica	2/2	1/4	3/6	0,60
Kolega/ ica s posla	0	2/4	2/6	
Rodbine (tetak, tetka, djed, baka, ujak, ujna, rođak ..)	0	1/4	1/6	
Ukupno	2/2	4/4	6/6	
Jesu li izloženi nasilju na fakultetu i od strane koga				
Da, od strane profesora	3 (7)	1 (3)	4 (5)	0,15
Da, od strane drugog osoblja	0	2 (5)	2 (3)	
Da, od strane pojedinih studenata/ ica	0	2 (5)	2 (3)	
Ne, ni od koga	39 (93)	33 (87)	72 (90)	
Ukupno	42 (100)	38 (100)	80 (100)	
Kojem obliku nasilja su izloženi na fakultetu				
Fizičko	0	1 (3)	1 (1)	0,48
Verbalno	1 (2)	4 (11)	5 (6)	0,19
Psihičko	2 (5)	2 (5)	4 (5)	> 0,99
Ukupno	6/6	7/7	13/13	

*Fisherov egzakti test

Nasilju van fakulteta i obitelji izloženo je 4 ispitanika (5 %), od kojih je 4 od 7 razgovaralo o svojoj izloženosti nasilju (majka, dečko, prijatelj, sestra) (Tablica 5).

Tablica 5. Ispitanici prema izloženosti nasilju van fakulteta i obitelji, i prema tome jesu li o izloženosti nasilju razgovarali s nekim u odnosu na mjesto stanovanja.

	Broj (%) ispitanika			P*
	Grad	Predgrađe/ Selo	Ukupno	
Jesu li izloženi nasilju van fakulteta i obitelji				
Da	2 (5)	2 (5)	4 (5)	> 0,99
Ne	40 (95)	36 (95)	76 (95)	
Ukupno	42 (100)	38 (100)	80 (100)	
Jesu li o svojoj izloženosti nasilju razgovarali s kim				
Da	2/3	2/4	4/7	> 0,99
Ne	1/3	2/4	3/7	
Ukupno	3/3	4/4	7/7	

*Fisherov egzakti test

5. RASPRAVA

Istraživanje je provedeno na 80 ispitanika. Svi ispitanici su studenti 2. i 3. godine preddiplomskog studija sestrištva na Medicinskom fakultetu u Osijeku. Od ukupnog broja ispitanika, njih 11 su muškarci (14 %), a 69 je žena (86 %). Središnja vrijednost dobi je 21 godina (interkvartilnog raspona od 21 do 22 godine) u rasponu od 20 do 42 godine.

Prvo značajnije istraživanje u ovom području provela je N. Pećnik tijekom 1997. i 1998. godine. Istraživala je izloženost tjelesnom zlostavljanju i nasilju među roditeljima u djetinjstvu te međugeneracijski prijenos zlostavljanja djece u obitelji. Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku od 1146 studenata Sveučilišta u Zagrebu u kojem je sudjelovalo 850 djevojaka (74,6 %) i 289 mladića (25,4 %), prosječne dobi 20,7 godina. Koristila je „Upitnik zlostavljanosti u djetinjstvu“ koji je konstruiran za potrebe tog istraživanja. Utvrdila je da je 93,4 % studenata doživjelo neki oblik fizičkog kažnjavanja/zlostavljanja u djetinjstvu, 27,2 % studenata imalo je tjelesne posljedice doživljenog fizičkog zlostavljanja, a svjedočenju nasilja između roditelja bilo je izloženo 40,3 % studenata. U drugom izdanju knjige »Međugeneracijski prijenos zlostavljanja djece« Pećnik daje prikaz rezultata šest manjih istraživanja provedenih na uzorcima djece osnovnoškolske i srednjoškolske dobi koja su pokazala da je između 71 % i 86 % učenika doživjelo neki oblik tjelesnog nasilja od strane roditelja te ih je između 11 % i 32 % imalo zbog toga neku tjelesnu povredu, uglavnom modrice (20).

Za usporedbu ovog istraživanja koristilo se istraživanje Fondacije CURE autorice Berine Meheljić iz Bosne i Hercegovine. Njihovo istraživanje je provedeno na 310 ispitanika/ispitanica iz devet različitih gradova u Bosni i Hercegovini, dok je ovo istraživanje provedeno na 80 ispitanika/ispitanica (studenata) na Medicinskom fakultetu u Osijeku. Starosna dob ispitanika/ica je između 14 i 31 godine u Bosni i Hercegovini, što znači da se radilo o djeci i mladim osobama, slično kao i u ovome istraživanju. Oba istraživanja su se bazirala na ispitivanju mlađe populacije. Razlika u ispitanicima su bili statusi obrazovanja. Ispitanici ovoga istraživanja su bili studenti, dok su ispitanici istraživanja u BiH bili pretežito djeca u osnovnoj i srednjoj školi te nekolicina starijih osoba. Rezultati upitnika pokazuju da je njih 306 ili 98 % navelo da znaju što je to nasilje, njih dvoje ili 1 % su rekli da ne znaju te njih dvoje ili 1 % nisu dali nikakav odgovor. Slični rezultati dobiveni su i u ovome istraživanju, gdje je 80 ispitanika (100 %) odgovorilo da zna što je nasilje te da su čuli za neke

od oblika nasilja. Ovakvi rezultati su bili očekivani jer živimo u modernom svijetu gdje razvoj tehnologije i medija omogućuje veću svijest o postojanju različitih oblika nasilja u svijetu, stoga mladima taj pojam nije nepoznanica. U oba istraživanja pokazano je da djeca i mladi znaju definicije nasilja i vrste nasilja.

Ispitanici Fondacije CURE su se izjasnili da znaju što je nasilje, ali ne prepoznaju i ne razlikuju oblike nasilja. Ekonomsko nasilje se pokazalo u oba istraživanja kao najmanje prepoznatljiv oblik nasilja, samo 7 % ili 66 ispitanika/ica kod CURE, a u ovome istraživanju 16 (20 %) ispitanika. Razlog tome je to što se u različitim edukacijama o nasilju najčešće govori o fizičkom, psihičkom i seksualnom nasilju/zlostavljanju, a rjeđe o ovako specifičnijim oblicima nasilja pa ispitanici vjerojatno nisu bili upoznati s takvim oblicima nasilja.

Kroz ovo istraživanje može se jasno vidjeti da jako mali broj ispitanika i ispitanica prepoznaje sve oblike nasilja; odgovori su bili usmjereni najviše na verbalno i fizičko nasilje, dok je za ekonomsko nasilje čulo samo 7% ispitanika/ica. U našem društvu se ne priča dovoljno, ne priča se jasno i glasno o svim oblicima nasilja, posebno u obiteljima gdje je još uvijek prisutna tradicionalna vladavina - patrijarhat pa samim time djeca i mladi nemaju nekakvu mogućnost da saznaju nešto više o oblicima nasilja (3).

U ovom istraživanju od ukupno 80 ispitanika, njih 72 (90 %) nije bilo izloženo nasilju, dok je njih 8 (10 %) bilo izloženo nasilju. Kod drugog istraživanja od ukupnog broja od 310 ispitanika njih 273 (88 %) nije bilo izloženo nijednom obliku nasilja, dok njih 37 (12 %) navodi kako je bilo izloženo nekome od oblika nasilja (fizičkom, verbalnom, seksualnom...). Samo 1 od 8 osoba koja je bila izložena zlostavljanju je potražila pomoć, dok je kod drugog istraživanja njih 37 (12 %) razgovaralo s nekim, a ostala 93 ispitanika (30 %) nisu potražila pomoć. U oba istraživanja je vidljivo da nema znatne razlike u odgovorima ovisno o mjestu stanovanja. Također je vidljivo da su ispitanici iz dviju različitih zemalja, ali je vidljivo i da se njihovi odgovori znatno ne razlikuju što dovodi do zaključka da se educiranost o nasilju ne razlikuje između država. (3)

Od ukupnog broja ispitanika njih 90 % je izjavilo da nisu izloženi nikakvom obliku nasilja. Od ukupnog broja muških ispitanika njih 73 % nije izloženo nikakvom obliku nasilja, a 93 % ispitanica nije izloženo nasilju. Verbalnom nasilju izloženo je 8,75 % svih ispitanika,

od toga 43 % muškaraca i 57 % žena. Od ukupnog broja ispitanika jedna žena (1,25 %) izjavila je da je izložena svim oblicima nasilja (fizičkom, verbalnom, seksualnom).

S porastom dobi djece i mladih mijenjaju se obrasci nasilnih postupaka. Tako se smanjuje korištenje tjelesne kazne, povećava se psihičko nasilje, ali neovisno o dobi, djeca i mladi su podjednako često izloženi postupcima koji se označavaju kao tjelesno zlostavljanje. Ukoliko se radi o roditeljima kao počiniteljima, opravdano je pitanje koriste li roditelji srednjoškolaca rjeđe tjelesnu kaznu (npr. udarac po stražnjici, šamar ili zavrtanje uha) jer smatraju da je to neprimjereno prema 16-ogodišnjacima. Također se može postaviti pitanje je li povećano psihičko nasilje prema srednjoškolcima odraz nastojanja da se sa starijom djecom više razgovara, što može u razdoblju adolescencije dovesti do produbljivanja uobičajenih sukoba pa tako i do više psihičkog nasilja (npr. vrijeđanja) (21).

Od navedenih osam ispitanika koji su izjavili da su izloženi nasilju samo je jedan ispitanik (muškog spola) zatražio pomoć.

Istraživanje je pokazalo da je 81 % ispitanika izjavilo da njihov brat ili sestra nisu izloženi niti jednom od oblika nasilja, 12,5 % ispitanika nema saznanja o tome, 5 % ispitanika smatraju da su im brat, odnosno sestra izloženi verbalnom obliku nasilja, a 1,25 % fizičkom obliku nasilja.

Samo 1 od 13 ispitanika navodi da je bio izložen jednom od oblika nasilja i da je zatražio pomoć, dok njih 12 od 13 nije zatražilo pomoć.

Jedan od mogućih odgovora na pitanje zašto se prešućuje nasilje je nespornost da se govori o tome, a možda je prisutan i strah. Djeca i mladi neće govoriti, u većini slučajeva, zbog reakcije starijih. Također, nasilje se prešućuje zbog toga što djeca i mladi nisu dovoljno educirani o tome koji oblici nasilja postoje i nisu svjesni da nitko ne bi trebao ispoljavati bilo koji oblik nasilja (3).

Čak 90,9 % ispitanika muškog spola i 92,75 % ispitanika ženskog spola izjavili su da nisu izloženi nikakvom obliku nasilja izvan fakulteta. Istraživanja su pokazala da su pod većim rizikom za zlostavljanje dječaci te djeca iz siromašnijih i velikih obitelji (21).

Izvan fakulteta je 6 ispitanika (8 %) bilo izloženo nekom obliku nasilja, najviše od strane odraslih, nepoznatih osoba, njih 3 od 6. Izloženi nasilju kolega s posla bila su 2 ispitanika te jedan ispitanik navodi da je bio izložen nekom obliku nasilja od strane rodbine.

Nasilju na fakultetu izloženo je 27,27 % muškaraca i to 18,18 % od strane profesora i 9,09 % od strane drugog osoblja. 9,09 % muškaraca nasilje na fakultetu okarakterizirali su kao verbalno, a 18,18 % kao psihičko nasilje. 7,25 % žena izloženo je nasilju i to od strane profesora i drugih studenata i studentica te 1,45 % od strane i studenata i drugog osoblja. To nasilje okarakterizirali su najčešće kao verbalno i psihičko, a jedna ispitanica (1,45 %) kao fizičko i verbalno. Ukupno promatrajući 90 % ispitanika nije izloženo nasilju na fakultetu.

Nasilju izvan fakulteta i obitelji nije izloženo 95 % ispitanika. Od ukupnog broja muških ispitanika gotovo 91 % nije izloženo nasilju izvan fakulteta i obitelji, a 9 % je. Od ukupnog broja ispitanika izloženih nasilju 25 % su muškarci, a 75 % žene. O tome su muškarci razgovarali s prijateljem, a žene s majkom ili sestrom.

Pretražujući literaturu tijekom pisanja ovoga rada dolazimo do saznanja kako još uvijek nema dovoljno provedenih istraživanja na ovu temu i na ovoj populaciji. Upravo iz toga razloga, anketa provedena u ovome istraživanju dobar je pokazatelj o nasilju među ovom osjetljivom populacijom te je pogodna za daljnja istraživanja na ovome području.

6. ZAKLJUČAK

Temeljom provedenog istraživanja moguće je zaključiti sljedeće:

- Studenti sestrinstva znaju što je nasilje te prepoznaju oblike nasilja koji su prisutni u društvu. Polovica studenata čulo je za sve navedene oblike nasilja, odnosno njih 40 (50 %), dok 24 studenta (30 %) nije čulo za ekonomsko nasilje.
- Nekoliko studenata je bilo izloženo nekome od oblika nasilja te je zatražilo pomoć za isto.
- Najučestaliji oblik nasilja kojeg opisuju verbalno je nasilje kojemu je bilo izloženo nekoliko ispitanika, a samo jedna osoba ženskog spola bila je izložena svi oblicima zlostavljanja. Od navedenih osam ispitanika koji su izjavili da su izloženi nasilju samo je jedan ispitanik (muškog spola) zatražio pomoć.
- Nema statistički značajne razlike u odgovorima s obzirom na mjesto stanovanja.

7. SAŽETAK

Cilj istraživanja: Ispitati informiranost studenata sestrinstva o nasilju među djecom i adolescentima na Medicinskom fakultetu u Osijeku s obzirom na dob, spol, mjesto stanovanja.

Ispitanici i metode: Ispitanici su bili studenti 2. i 3. godine preddiplomskog studija sestrinstva na Medicinskom fakultetu u Osijeku. Ukupno je sudjelovalo 80 ispitanika oba spola, u dobi od 20. do 42. godine života, od kojih je 11 muškaraca (14 %) i 69 žena (86 %). Za potrebe istraživanja koristio se anketni upitnik zatvorenog tipa u kojemu su ispitanicima/ispitanicama uz pitanja bili ponuđeni odgovori. Upitnik se sastoji od 16 pitanja.

Rezultati: Svi ispitanici znaju što je nasilje. Najmanje ispitanika, njih 16 (20 %) čulo je za ekonomsko nasilje. Verbalnom obliku nasilja izloženo je 7 ispitanika (9 %). Izvan fakulteta je 6 ispitanika (8 %) bilo izloženo nasilju, najviše od strane odraslih, njih 3 od 6, od kolega s posla njih 2 od te jedan ispitanik od strane rodbine. Na fakultetu je 8 ispitanika (10 %) bilo izloženo nekom obliku nasilja, od strane profesora 4 ispitanika (5 %), a od drugog osoblja ili od studenata/ studentica njih 2 (3 %). Na fakultetu je najučestalije verbalno nasilje. Nasilju van fakulteta i obitelji izloženo je 4 ispitanika (5 %).

Zaključak: Studenti sestrinstva znaju što je to nasilje i znaju prepoznati oblike nasilja. Najveći broj studenata čulo je za sve navedene oblike nasilja. Najučestaliji oblik nasilja je verbalno. Potrebno je uvesti više edukacije u škole i na fakultete o nasilju i oblicima nasilja.

Ključne riječi: adolescenti, djeca, oblici zlostavljanja, zlostavljanje

8. SUMMARY

Objectives: The aim of this study is to examine the awareness of nursing students about violence among children and adolescents at the Faculty of Medicine in Osijek regarding age, gender and place of residence.

Participants and methods: The respondents were the 2nd and 3rd year students of the undergraduate Study of nursing at the Faculty of Medicine in Osijek. A total of 80 respondents of both sexes, between the ages of 20 and 42, of whom 11 (14%) men and 69 (86%) women, participated. For the purposes of the study, a questionnaire of a closed type was used. The questionnaire consisted of 16 questions with answers offered for the respondents to choose from.

Results: All of the respondents are familiar with the definition of violence. Rather low number of respondents, 16 (20%) of them, has heard of economic violence. 7 (9%) respondents were exposed to verbal violence. 6 (8%) of respondents were exposed to violence outside of the Faculty, most of them by adults, i.e. 3 of them, and one respondent by their relatives. At the Faculty, 8 (10%) of the respondents were exposed to some form of violence, 4 (5%) of them by professor, and 2 (3%) by other staff or students. The most frequent violence at the Faculty is verbal violence. 4 (5%) respondents are exposed to violence outside of the faculty and family.

Conclusion: Nursing students are familiar with the definition of violence and they know how to recognize different forms of violence. The majority of students have heard about different forms of violence. The most common form of violence is verbal. There is a need to introduce more education in schools and faculties about violence and different forms of violence.

Key words: adolescents, children, forms of abuse, abuse

9. LITERATURA

1. Dodig-Ćurković K i sur. Psihopatologija dječje i adolescentne dobi. 1. izd. Osijek: Naklada Svjetla grada; 2013.
2. Smith PK, Ananiadou K. The nature of school bullying and the effectiveness of school-based interventions. *Journal of Applied Psychoanalytic Studies*. 2003;5(2):189-209.
3. Mehljić B. Koliko djeca i mladi znaju o nasilju. 1. izd. Sarajevo, Bosna i Hercegovina: Fondacija CURE; 2012.
4. Healthline. Child Emotional/Psychological Abuse. Dostupon na adresi: <http://www.healthline.com/health/child-neglect-and-psychological-abuse#overview1>.
Datu pristupa: 07.08.2017.
5. Sesar K. Obilježja vršnjačkog nasilja. *Ljetopis socijalnog rada*. 2011;18 (3):497-526.
6. Velki T, Kutrovec Jagodić G. Individualni i kontekstualni činitelji dječjega nasilničkog ponašanja prema vršnjacima. *Ljetopis socijalnog rada*. 2014; 21(1):33-64.
7. Ninčević Milković A, Jerković A. Učestalost i oblici elektroničkog zlostavljanja učenika viših razreda osnovnoškolske dobi u tri različite školske sredine. 2016; 65 (1):75-91.
8. Roland, E. Bullying in school: Three national innovations in Norwegian schools in 15 years. *Aggressive Behaviour*. 2000; 26 (1):135–43.
9. Sušac N, Ajduković M, Rimac I. Učestalost vršnjačkog nasilja s obzirom na obilježja adolescenata i doživljeno nasilje u obitelji. *Psychological topics*. 2016; 25(2):197-221.
10. Healthline. Child Emotional/Psychological Abuse. Dostupon na adresi: <http://www.healthline.com/health/child-neglect-and-psychological-abuse#overview1>.
Datu pristupa: 07.08.2017.
11. Ajduković M. Utjecaj zlostavljanja i zanemarivanja u obitelji na psihosocijalni razvoj djece. *Dijete i društvo*. 2001; 3, 59-75.
12. Sušac N, Ajduković M, Rimac I. Učestalost vršnjačkog nasilja s obzirom na obilježja adolescenata i doživljeno nasilje u obitelji. *Psychological topics*. 2016; 25(2):197-221.
13. Bilić V, Buljan Flander G, Rafajac B. Life Satisfaction and School Performance of Children Exposed to Classic and Cyber Peer Bullying. *Coll. Antropol.* 2014; 1: 21–29.
14. Miljević-Ridički R. Zlostavljanje djece: oblici zlostavljanja i njihovo prepoznavanje. *Društvena istraživanja: journal for general social issues*. 1995;4(4-5): 539-49.

15. Christian WC. The Evaluation of Suspected Child Physical Abuse. *Pediatrics*. 2015;135(5):1337–54.
16. Čorić V, Buljan Flander G, Štimac D. Seksualno zlostavljanje djece: Dijagnostička obrada i čimbenici koji utječu na razotkrivanje. *Paediatr Croat*.2008;52:263-67.
17. Heger A, Ticson L, Velasquez O, Bernier R. Children referred for possible sexual abuse: medical findings in 2384 children. *Child Abuse Negl* 2002;26:645-59.
18. Briere J, Elliott D. Prevalence and psychological sequelae of self-reported childhood physical and sexual abuse in a general population sample of men and women. *Child Abuse Negl*. 2003;27:1205-22.
19. Filipović, G. i Osmak Franjić, D. (ur.). Zagreb: Pravobranitelj za djecu, 2012., 25-31.
20. Pećnik, N. (2003, 2006). Međugeneracijski prijenos zlostavljanja djece. Jastrebarsko: Naklada Slap
21. Ajduković M, Rimac I, Rajter M, Sušac N. Epidemiološko istraživanje prevalencije i incidencije nasilja nad djecom u obitelji u Hrvatskoj. *Ljetopis socijalnog rada*. 2012;19:367-412.

10. ŽIVOTOPIS

Ime i prezime: Maja Majetić

Rodena: 10.05.1994. u Osijeku

Adresa: Ulica Lugarski put I 15a, 31220 Višnjevac

Telefon: 098 919 5447

Email: majaamajetic@gmail.com

Obrazovanje:

2000. – 2009. Osnovna škola Višnjevac, Višnjevac

2009. – 2013. Medicinska škola Osijek, Osijek

2014. – 2017. . Sveučilišni preddiplomski studij Sestrinstvo u Osijeku

Ostale aktivnosti: Aktivni član volonterskog centra u Osijeku